

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
КАФЕДРА СОЦІОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

ГО «СПРАВА КОЛЬПІНГА В УКРАЇНІ»

К KOLPING

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ
ГРОМАД В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ**

**МАТЕРІАЛИ
ДОПОВІДЕЙ ТА ПОВІДОМЛЕНЬ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(м.Ужгород, 24 вересня 2021 року)**

Ужгород – 2021

УДК 371

Проблеми та перспективи розвитку територіальних громад в соціальній сфері: матеріали доповідей та повідомлень Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 24 вересня 2021 р.). Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2021. 88 с.

ISBN 978-617-8046-10-1

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Проблеми та перспективи розвитку територіальних громад в соціальній сфері», яка відбулася на базі кафедри соціології та соціальної роботи факультету суспільних наук Ужгородського національного університету 24 вересня 2021 р. Видання розраховане на науковців, докторантів, аспірантів, студентів, практиків, які цікавляться даною проблемою. Тексти доповідей і повідомлень друкуються мовою оригіналу в авторській редакції.

*Рекомендовано до друку рішенням
Вченої ради факультету суспільних наук
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
протокол № 2 від 17 вересня 2021 року*

© Ужгородський національний університет, 2021

© ГО «Справа Кольпінга в Україні», 2021

З М І С Т

Андерсон Девід СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА ОБМЕЖЕНІ ОСВІТНІ МОЖЛИВОСТІ	7
Бартош Олена, Зінич Тетяна, Садова Анастасія УМІННЯ ІНШОМОВНОГО ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ДОЛУЧЕННЯ ДО СВІТОВОЇ СПІЛЬНОТИ	9
Вансач Петер ПРОДАЖ ЖУРНАЛІВ «NOTA VENE» І «CESTA» ЯК СИСТЕМАТИЧНА ДОПОМОГА ДЛЯ БЕЗДОМНИХ	14
Варга Наталія, Пустовий Олександр ВПЛИВ ПРИКОРДОНННЯ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ЗАКАРПАТТЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІ	17
Голоніч Ян СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ В ГРОМАДІ В СЛОВАЧЧИНІ	21
Джуган Руслана СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	23
Калиновський Юрій ВАЖЛИВІСТЬ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	26
Карпук Вікторія ГРАНТОВІ МОЖЛИВОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ	30
Козубовський Максим ПРОФІЛАКТИЧНА РОБОТА З НЕПОВНОЛІТНІМИ В ГРОМАДІ: ДОСВІД США	33
Конончук Антоніна УМОВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ДЛЯ ГРОМАДЯН ПОХИЛОГО ВІКУ У ТЕРИТОРІАЛЬНОМУ ЦЕНТРІ СОЦІАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ	37
Копняк Катерина ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ	42

Джуган Руслана Іванівна

кандидат соціологічних наук

доцент кафедри соціології і соціальної роботи

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м.Ужгород, Україна

ruslana.sopko@uzhnu.edu.ua

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Напрями реформування системи соціальних послуг спрямовані на авторитетну законодавчу базу, де на відповідному рівні було б закріплено соціальний захист людям похилого віку. Вони, зокрема, передбачають:

- деінституціалізацію шляхом створення широкої мережі служб та закладів, які можуть надавати якісні послуги у громаді;
- залучення до надання соціальних послуг недержавних організацій;
- наближення соціальних послуг до місця проживання;
- децентралізацію процесів управління, фінансування, розташування послуг;
- розширення можливостей людей похилого віку щодо вибору послуг та участі у цьому процесі;
- підвищення результативності надання соціальних послуг через вивчення потреб на індивідуальному рівні та в межах окремих адміністративно-територіальних одиниць;
- впровадження технологій з покращення якості, серед яких моніторинг, оцінювання і контроль.

В ході децентралізації повноваження з надання соціальних послуг населенню передають з центрального рівня на місцевий, тобто – територіальним громадам. З 1 січня 2020 року набула чинності нова редакція Закону України «Про соціальні послуги» [1]. Отже з початку 2020 року змінився розподіл повноважень центральних та місцевих органів влади, а також встановлена система соціальних послуг та її учасників, етапи визначення потреб, планування, організації та фінансування соціальних послуг.

Повноваження у сфері соціальних послуг передають громадам – максимально близько до отримувачів цих послуг. Такі повноваження визначаються новою редакцією Закону як власні повноваження громад. Щоб реалізувати їх, в громаді мають створити відповідний структурний підрозділ. Кожна громада зобов'язана надавати базові соціальні послуги. Водночас, кожна соціальна послуга надаватиметься за відповідним соціальним стандартом, який затверджує Міністерство соціальної політики.

З початку 2021 року у зв'язку з децентралізацією змінюються підходи щодо реалізації мешканцями територіальних громад права на соціальний захист. Так, з 1 січня 2021 року усі звернення про призначення різних видів

соціальної допомоги, пільг, субсидій та компенсацій громадяни мають подавати через «фронт-офіси» територіальної громади, які в свою чергу забезпечують їх передачу до органів соціального захисту населення райдержадміністрацій. Виключення становлять лише документи, що надсилаються поштою або подаються в електронному вигляді.

Для виконання цієї функції у структурі виконавчого органу територіальної громади має бути утворений структурний підрозділ з питань соціального захисту населення або визначені відповідні уповноважені посадові особи. Функція таких соціальних «фронт-офісів» у територіальних громадах може забезпечуватися безпосередньо посадовими особами структурного підрозділу з питань соціального захисту населення, адміністраторами центру надання адміністративних послуг або в режимі віддалених робочих місць у старостатах.

Якщо брати до уваги тільки клієнтів соціального захисту – людей похилого віку, то як і до децентралізації за даними статистики 2019 року діють Територіальні центри з обслуговування одиноких непрацездатних громадян похилого віку їх 666, де перебувають на догляді вдома 430 000 осіб; на денному догляді більше 120 000 осіб. У системі соціального захисту населення розвинена мережа територіальних центрів соціального обслуговування, які є спеціальними державними, або комунальними установами, що надають соціальні послуги пенсіонерам, інвалідам, одиноким непрацездатним та іншим соціально незахищеним громадянам вдома, в умовах стаціонарного, тимчасового та денного перебування [2; 3].

Також, територіальні центри впроваджують інноваційні моделі надання соціальних послуг на рівні громади. Зокрема це: надання територіальними центрами соціальних послуг для осіб із психічними недугами за місцем проживання; сприяння розвитку системи транспортної інфраструктури; розвиток у громаді послуг з медико-соціальної опіки, хоспісної та паліативної допомоги більше 500 осіб.

Будинки-інтернати загального профілю для громадян похилого віку та інвалідів їх налічують 238, і проживає 41 000 осіб. Спеціальні будинки-інтернати для громадян похилого віку та інвалідів за даними Міністерства соціальної політики є 7. Поки що детальної інформації щодо розподілу повноважень у зв'язку з укрупненням районів на даний момент бракує.

Не менш важливими функціями територіальної громади є також виконання повноважень у сфері захисту прав дитини та організації надання соціальних послуг мешканцям громади. Зазначені питання потребують особливої уваги у період укрупнення районів, ліквідації окремих районних державних адміністрацій та змін до бюджетного законодавства.

Для забезпечення єдиного підходу щодо методологічного підходу до виконання повноважень з питань соціального захисту населення та захисту прав дітей територіальними громадами Мінсоцполітики розроблено Методичні рекомендації щодо організації та забезпечення діяльності

територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей, які затверджено наказом Мінсоцполітики від 30.12.2020 № 868.

В умовах інтеграції України до Євросоюзу в межах соціальної політики держави постає нагальна проблема необхідності удосконалення системи соціального захисту населення, спрямованої на підтримку людей похилого віку і зокрема реформування системи соціального обслуговування та надання соціальних послуг.

Метою реформування стратегії соціальних послуг є зміцнення та підвищення ефективності і дієвості системи соціального обслуговування населення шляхом реформування механізму надання соціальних послуг на ринковій основі, що керується попитом, де пріоритетами мають стати втручання із запобігання та реінтеграції, координація з іншими механізмами соціальної підтримки та особлива увага до послуг на рівні громад

Список використаної літератури

1. Закон України «Про соціальні послуги» від 17.01. 2019 року. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (дата звернення: 15.09.2021).
2. Про затвердження Державного стандарту денного догляду: наказ від 30.07.2013 № 452. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1363-13/page> (дата звернення: 15.09.2021).
3. Про затвердження Державного стандарту догляду вдома: наказ Мінсоцполітики України від 13.11.2013 № 76. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1990-13/page#n14> (дата звернення: 15.09.2021).